

SAFAS

**Semi-Automatische en Formatieve
Analyse van Schrijfvaardigheid**

Hoe toets je schrijfvaardigheid?

Het toetsen en beoordelen van de schrijfvaardigheid wordt door veel docenten vaak als lastig ervaren:

- Het corrigeren van elke individuele tekst met nadruk op het correct toepassen van regels op het gebied van spelling en grammatica kost veel tijd, wordt als tamelijk eenzijdig ervaren en onderzoek laat zien dat het nut van dergelijke, gepersonaliseerde feedback beperkt is.
- Maar veel aandacht voor niet-taalkundige aspecten zoals briefconventies, inhoud en originaliteit wordt vaak ook als onwenselijk ervaren omdat het taalkundige aspecten vaak naar de achtergrond verdringt.
- Tenslotte worstelen docenten vaak met het dilemma tussen het toetsen van parate kennis en het gebruik van (technische) hulpmiddelen bij het schrijven.

SAFAS biedt een oplossing voor deze problemen. De afkorting staat voor ‘Semi-Automatische, Formatieve Analyse van Schrijfvaardigheid: De taalkundige beoordeling van teksten in het Frans verloopt grotendeels geautomatiseerd en levert naast een cijfer ook informatie waarmee de leerling het leerproces kan bijsturen.

Via een webomgeving kunnen docenten en leerlingen beschikken over deze informatie waarbij de gegevens vergeleken worden met gemiddeldes van de klas en van alle deelnemende scholen.

Wat doet SAFAS?

- SAFAS biedt een totale aanpak van de schrijfvaardigheid MVT¹ voor de bovenbouw.
- SAFAS is ontwikkeld binnen een impliciete methodiek maar kan gebruikt worden naast elke reguliere methode.
- SAFAS richt zich vooral op taalkundige aspecten en specifieke grammaticale thema's bij de beoordeling.
- SAFAS zorgt voor een snelle, grotendeels geautomatiseerde beoordeling van digitale schrijfproducten.
- SAFAS levert een rapportage aan leerlingen met kengetallen voor taalkundige aspecten waarmee ze hun leerproces kunnen vormgeven.
- SAFAS levert een web-omgeving waar leerlingen deze kengetallen kunnen vergelijken met een betrouwbare referentiegroep.

¹ Het beoordelingsmodel is klaar voor Frans VWO en wordt momenteel ontwikkeld voor andere talen en voor het HAVO.

Welke aspecten worden beoordeeld?

In onze benadering van schrijfvaardigheid onderscheiden we 5 kernaspecten:

1. Inhoud	3. Woordgebruik
2. Structuur	4. Grammatica
	5. Samenhang

De eerste twee aspecten worden in de beoordeling niet meegenomen. Een cijfer moet vooral het niveau van schriftelijke taalbeheersing laten zien. Niet of een leerling originele ideeën heeft (Inhoud) of in staat is de juiste (genre specifieke) structuur te kiezen voor een bepaalde inhoud (Structuur). Deze twee aspecten vormen wel de rode draad in het leerproces: Zonder inhoud kan de leerling geen taal gebruiken waarvan de kwaliteit beoordeeld kan worden. En kennis van verschillende genres met hun eigen structuur kan leerlingen helpen bij het krijgen van ideeën.

Genres en onderwerpen

Tijdens de lessen wordt regelmatig tijd besteed aan het ontwikkelen van de schrijfvaardigheid door leerlingen te laten werken met een aantal genres. Leerlingen raken bekend met diverse structuren die horen bij deze genres en ontdekken dat het gebruik van dergelijke structuren helpt om ideeën te genereren en daar samenhangend over te schrijven. Daarnaast is er aandacht voor woordgebruik, grammatica en samenhang (connectoren).

De twee genres die op dit moment gebruikt worden zijn het verhaal (sprookje) en het essay. Tijdens de lessen is aandacht voor het schrijven van verhalen (sprookjes) en essays over diverse academische onderwerpen.

Toetsen

Twee keer per jaar (in december en in april) maken leerlingen een schrijftoets voor een cijfer. Tijdens de toets schrijven leerlingen een tekst op basis van een taak die in het verlengde ligt van waarmee geoefend is. De taak is zodanig opgesteld dat de leerling aan alle beoordelingseisen kan voldoen.

De tekst wordt in een tekstverwerker (Word) gemaakt waarbij internet is afgesloten maar wel gebruik gemaakt kan worden van de spelling- en grammachecker.

Daarnaast mag een fysiek woordenboek gebruikt worden.

De tijdsduur voor de toets is zodanig dat een leerling niet veel tijd over heeft: 1 lesuur van 50 minuten voor minimaal 200 woorden. Voor de eindtoets krijgen leerlingen meer tijd. Leerlingen worden gestimuleerd om zoveel mogelijk woorden te gebruiken door een bonus-/malus-systeem. De tekst wordt digitaal ingeleverd maar ook afgedrukt ten behoeve van het verdere leerproces.

Beoordeling

De beoordeling wordt gedaan met de digitale bestanden die de leerlingen hebben ingeleverd en kent twee fasen:

1. Handmatige analyse: controle van inhoud, interpunctie en eventueel grammaticaal thema (interpunctie wordt gecorrigeerd voor de digitale beoordeling).
2. Automatische analyse: Met behulp van software wordt de tekst geanalyseerd op drie taalkundige aspecten: woordgebruik, grammatica en samenhang. De kengetallen voor deze aspecten worden overgenomen in het invoerbestand.

Het invoerbestand in Excel bevat een formule die de gegevens uit beide analyses verwerkt tot een cijfer.

Rapportage

Het formatieve karakter van SAFAS komt tot uitdrukking in het rapporteren van de kengetallen van de toets (cijfer, woordenschat, grammatica, samenhang) waarmee de leerling en/of de docent keuzes kan maken in het leerproces dat volgt. Maar de tekst van de toets kan ook gebruikt worden in allerlei gepersonaliseerde werkvormen die gericht zijn op verbetering van deze aspecten.

SAFAS invoeren op uw school?

Project Frans biedt maatwerk en kan bijvoorbeeld zorgen voor:

- Ondersteuning bij het invoeren van SAFAS op uw eigen school
- Ondersteuning bij het aanpassen van SAFAS aan de eigen situatie.
- Kant- en klaar lesmateriaal en toetstaken
- Ondersteuning bij het naar eigen inzicht aanpassen van bestaand lesmateriaal en toetstaken.
- Ondersteuning bij het ontwikkelen van nieuw lesmateriaal
- Training voor het gebruik van software voor analyse
- Training voor het gebruik van de web-omgeving voor rapportage.

Voor meer informatie: info@projectfrans.nl

Wim Gombert en Audrey Rouse-Malpat (Project Frans)